

Preek 21 november 2021, Ds. Gerrit Wessels, Agneskerk Goutum

LEZING OUDE TESTAMENT: Sefanja 1,14 – 2,3

LEZING EPISTEL: Openbaring 1,1-8

LEZING EVANGELIE: Marcus 13,14-27

PREEK

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!

In de eerste twee weken van deze maand was er een belangrijke klimaatconferentie in Glasgow. Die conferentie was echt heel hard nodig en die had goede resultaten moeten opleveren. Kwamen die er? Er was een vrij brede groep van ontevredenen. Anderen daarentegen zagen toch ook hoopvolle signalen.

Toch bleef de vraag onbeantwoord of er straks nog wel een leefbare wereld is voor onze kinderen en kleinkinderen. Wat hangt ons boven het hoofd? Een dramatische stijging van de zeespiegel. Houden wij het in Friesland nog wel droog? Of moeten we op den duur dit mooie land aan de zee prijsgeven? En verder? Extreme temperaturen, waardoor grote gebieden onleefbaar worden. Grote droogte. Of juist veel te veel water. Superstormen. Enz.

Laten we hopen dat alle woorden in Glasgow uiteindelijk gevolgd worden door daden en dat onze prachtige aarde alsnog wordt gered.

Dit zijn huiveringwekkend berichten. En dat is ook precies wat we vanmorgen in de bijbel gelezen hebben. Het zijn lezingen voor de laatste zondag van het kerkelijk jaar. Die zondag wordt ook wel de Zondag van de Voleinding genoemd. En op deze oudejaarsdag van het kerkelijk jaar komen de horrorteksten aan bod, die we hier en daar ook in de bijbel tegenkomen. En net als die berichten over de fatale veranderingen in ons klimaat roepen ook deze teksten uit de bijbel angst op. Dat herkennen wij heel goed. Net als mensen vroeger zijn ook wij bang voor de totale ondergang van de menselijke beschaving, de ondergang van de wereld. Er is wat dat betreft maar heel weinig verschil. Zo leven ook wij onder de schaduw van een naderend wereldeinde.

Nou denkt u misschien: Moeten we in de kerk op zondag wel dit soort lezingen kiezen? In de kerk moeten we elkaar toch niet ongerust of bang maken? Daar gaat het toch om troost en om bemoediging, om maar eens wat te noemen?

Zou u denken? Zou het niet goed zijn om een bepaalde realiteit, die we toch niet kunnen ontkennen met elkaar eens onder ogen te zien? We moeten toch geen verstoppertje gaan spelen?

Laten we kort de gelezen teksten uit de bijbel nader onder de loep nemen. En dan vind ik het in dit verband van groot belang om te kijken of die teksten gaan over echte gevaren of dat ze ordinare bangmakerij zijn. Ja, want dat wordt nog wel eens beweerd door mensen die zich hebben afgekeerd van het christelijk geloof.

De profeet Sefanja schrijft over de grote dag van de Heer, een dag van rampspoed en onheil. Waar gaat het inhoudelijk over? Sefanja leefde in Jeruzalem in de tijd van koning Josia, een achter-, achterkleinzoon van David.

Boven het land hing toen de dreiging van de Assyriërs. De Assyrische koningen stuurden hun benden over het hele gebied aan de oostkant van de Middellandse Zee, moordend en plunderend. Uit beschrijvingen weten we dat de Assyrische soldaten extreem gewelddadig waren en dat ze ongehoorde wreedheden begingen. Soms waren mensen zo bang voor hen, dat ze van angst verlamd werden. Iets daarvan lezen we in de bijbel als het gaat over de belegering van Jeruzalem ten tijde van koning Hizkia. Het gaat hier over een heel reële dreiging.

De tweede lezing is uit het boek Openbaring. Dat boek wordt ook wel Apokalyps genoemd. Het bijvoeglijk naamwoord is apocalyptisch en dat woord roept het beeld op van vernietiging, rampen en onheil. In deze lezing valt het wat dat betreft nog enigszins mee, maar in hoofdstuk 6 gaat het b.v. over de apocalyptische ruiters die pest, oorlog, honger en dood verspreiden.

Ging het hier eigenlijk wel over een reëel gevaar? Nou en of. De eerste christenen hadden zwaar te lijden onder vervolgingen. Er werden hun in bepaalde periodes gruwelijke dingen aangedaan. Voor christenen in de begintijd was dit alles realiteit. Voor sommige christenen nu nog steeds.

En dan onze derde lezing. Hier is Jezus zelf aan het woord. Hij beschrijft een afschuwelijke noodsituatie. Het is een soort van voorspelling van wat de inwoners van Jeruzalem en omstreken allemaal te wachten staat.

Zijn dit misplaatste woorden van een ongeluksprofeet? Allerminst. Wat de Heer hier zegt komt allemaal uit. Het Evangelie van Marcus is waarschijnlijk geschreven omstreeks 70 na Christus. Het is de tijd dat de Romeinen Jeruzalem met grote overmacht en grof geweld hebben ingenomen en de stad en ook de tempel totaal hebben verwoest. In de weergave van Jezus' woorden door de evangelist merken we dat die vreselijke gebeurtenissen zijn beschrijving hebben gekleurd. Hij heeft het met eigen ogen zien gebeuren of hij heeft de berichten ervan uit de eerste hand vernomen met grote ontsteltenis. Ook dit is geen loze bangmakerij. Ook dit berust op werkelijke dreiging. Wat moeten we hiermee? Ik stelde net dat het goed is om reële dreigingen onder ogen te zien en niet te doen als de struisvogels. Toch wil ik met u ook de vraag stellen of het misschien toch beter is om niet alles te weten. Als je weet wat voor een gruwelijk noodlot je boven het hoofd hangt, dan kan dat je leven volslagen verzieken. De angst grijpt je bij de keel en laat je geen moment meer los. Dan is er nog niets ergs gebeurd en toch heb je al geen leven meer. Dat is natuurlijk toch ook niet goed. Daar houden we allemaal ook rekening mee. Waar dood en ondergang in het spel komen, daar worden we voorzichtig met wat we zeggen. En soms zeggen we niks. Een aantal mensen onder ons zal vast voorbeelden kennen van zieke mensen die ten dode waren opgeschreven, maar die onwetend vrolijk verder leefden, totdat de vreselijke waarheid niet meer te ontkennen viel. Dan is het een zegen dat je voorlopig niets weet. Of niet?

Soms kreeg ik in het pastoraat met dergelijke situaties te maken. Dan vertelde iemand van de familie mij dat een familielid ongeneeslijk ziek was en binnen niet al te lange tijd dood zou gaan, maar dat dit familielid zelf nog van niets wist. Het slachtoffer zelf vertelde me dan soms heel blijmoedig: Het gaat prima met mij. Ik word beter. Fijn hè? Natuurlijk zei ik dan, dat dit heel goed nieuws was en dat ook ik er blij om was. Al vraag ik me dan wel af hoe het nou geweest zou zijn als dit goede nieuws er niet was en het bericht anders had geluid: Maak je laatste wilsbeschikking op, want jij gaat sterven. Moeilijke en delicate gesprekken.

Afgezien van deze gevallen is het over het algemeen waarschijnlijk toch het beste om te kiezen voor openheid. De bijbel doet dat en we merken dat in onze lezingen van vandaag.

Waarom die openheid? Allereerst wil de bijbel ons -denk ik- laten weten dat God geen geheimen voor ons heeft. We mogen het allemaal weten. Dus niet alleen de fijne en aangename dingen, maar ook de rampen en het lijden. Het is goed om dat hier met nadruk vast te stellen.

Er zijn nogal wat mensen die als ze de catastrofes zien die zich in onze wereld voltrekken dan zeggen: Als er echt een God was, dan zou al dat verschrikkelijks niet gebeuren. Dan werd mensen dat wel bespaard. God kan toch immers alles? Dus kan Hij toch ook de mensen behoeden voor het kwaad? Het klinkt aardig als redenering. Maar in de bijbel lezen we dat dat niet zonder meer gebeurt. Onze Heer Jezus Christus zelf stierf zelfs aan een kruis. Gelovigen zijn ervan doordrongen dat iedereen getroffen kan worden door het kwaad. Dat inzicht hebben we, als we serieus de bijbel lezen. Het Woord van God windt er geen doekjes om. God dienen geeft geen garantie op voorspoed. Het is zinvol om dit te weten. Dat is het eerste.

Dan zouden we daarna een tweede reden kunnen onderscheiden waarom de bijbel ons grondig voorlicht over de rampen die ook ons kunnen treffen. De bijbel gaat blijkbaar van de veronderstelling uit, dat we dit aankunnen. Is dat zo? Kunnen wij het leven aan als we onder ogen moeten zien, dat vreselijk ongeluk ons kan treffen? Raken we dan niet verlamd van angst?

Onze lezing uit Openbaring doet in dit verband een heel sterke uitspraak. De schrijver zegt: 'Gelukkig is wie dit voorleest en gelukkig zijn zij die deze profetie horen en zich houden aan wat er gezegd wordt.' Het is dus volgens Openbaring niet alleen nuttig om op de hoogte te zijn van het ongeluk dat ons kan treffen. Nee, het is zelfs een groot geluk. Toe maar. En Lucas schrijft: 'Wanneer dat alles staat te gebeuren, richt je dan op en hef je hoofd, want jullie verlossing is nabij!' (Luc 21,28).

We voelen nu al wel enigszins aan welke kant deze bijbelschrijver met ons op wil. Het gaat over verlossing, maar daarover aanstonds meer. We kunnen het volgens de bijbel dus aan. Maar er wordt

nergens gesuggereerd dat lijden een fluitje van een cent is. Het wordt wel vergeleken met een bevalling. In het eerste deel van hoofdstuk 13 van Marcus staat dat oorlogen, hongersnoden en aardbevingen het begin van de weeën zijn (Mc 13,8). En in het Johannesevangelie staat: 'Ook een vrouw die baart heeft het zwaar als haar tijd gekomen is, maar wanneer haar kind geboren is, herinnert ze zich de pijn niet meer, omdat ze blij is dat er een mens ter wereld is gekomen'(Joh 16,21). De lijn die we dus waarnemen in de bijbel is, dat wij verlost / gered worden dwars door verschrikkingen heen.

Soms lees ik berichten over christenen die te lijden hebben onder vervolging, omdat ze christen zijn. Je zult maar als moslim overgaan van de islam naar het christendom en je woont daarbij in een islamitisch land. De regel in de islamitische wetgeving is dat afvalligen gedood moeten worden. In sommige landen wordt dat gebod letterlijk genomen. Reken maar dat die paar christenen in Afghanistan leven onder een enorme druk. Als de Taliban er lucht van krijgen dat je christen bent, dan heb je niet veel kansen meer om te overleven. En toch zijn ze er en ze zijn niet van plan om Christus te verloochenen. Ze zijn bereid om het lijden op zich te nemen. Want ze leven in het perspectief van het koninkrijk van God. Blijkbaar zorgt dat ervoor dat ze het lijden kunnen aanvaarden.

In mijn actieve tijd als predikant heb ik van dichtbij een behoorlijk aantal sterfgevallen meegemaakt. Ook daar gebeurde het soms dat het lijden werd uitgehouden in het vooruitzicht van de heerlijkheid die wij hierna zullen mogen binnengaan.

Straks zullen wij de overledenen van het afgelopen jaar gedenken. Sommigen van ons hebben in de tijd van lijden en sterven van de mens die ze liefhadden grote verschrikkingen meegemaakt. Dat was erg, heel erg. Dat moeten we zo ook eerlijk tegen elkaar zeggen. Door dit te doen hebben we de bijbel aan onze kant. De profeten, apostelen en ook onze Heer Jezus Christus winden er wat dat betreft ook zeker geen doekjes om. Wij horen bij hen de erkenning dat het lijden er is en dat het buitengewoon zwaar en moeilijk is.

Maar lijden is niet het eindpunt. Van onze doden mogen wij hopen en geloven dat zij in heerlijkheid zijn. En ook mogen wij hopen en geloven dat straks hetzelfde ook voor ons zal gelden. Aan het einde van onze Marcuslezing staat dat de Mensenzoon de uitverkorenen bijeen brengt. Twijfel daar niet aan. Christus zelf zegt: 'Wanneer dat alles staat te gebeuren, richt je dan op en hef je hoofd, want jullie verlossing is nabij!' (Luc 21,28). Amen.